

1. Neveľmi súhlasím, že sa u nás po roku 1989 vedecký výskum pluralizoval. Diktát jedine prípustnej ideológie síce prestal (aj počas tohto diktátu bola možná istá nejednakosť názorov a metód), ale nahradila ho iná uniformita, zbavujúca literárne dielo a autora akejkoľvek etickej náplne a posolstva a akýchkoľvek dobových, ideových, biografických či sociálnych a politických súvislostí. Diktát ideológie vystriedal diktát metodológie, rozboru „urobenia“ textu a kto sa mu nepodriadi, považovaný je za akúsi literárnovednú antikvitu a ako taký istým spôsobom trpený alebo aj netrpený. Tento „diktát“ nedeje sa prirodzenou cestou – skrz diskusie a verejné polemiky – ale skupinovo-inštitucionálne. Kedy u nás došlo k nejakej literárnej polemike či diskusii? Všetko sa deje „pod pokrievkou“, zákulisne a jedine takto prípustne.

Nemyslím si, že by sa o literatúre a literárnej vede malo uvažovať len v zmysle vývinu, striedania či zmeny metodologických postupov. Skôr sa domnievam, že si literárna veda takýmto redukovaním sama sebe kope hrob v podobe nezájmu a ignorovania aj intelektuálnymi špičkami kultúrnej verejnosti, nielen verejnosťou ako takou.

Nerád by som bol, keby sa moje slová chápali ako požiadavka na stop novým hľadaniam literárnovedného výskumu alebo novým metodologickým prístupom a postupom. Už Hviezdoslav napríklad vedel a uznával, napriek odmietaniu modernistických smerov v literatúre, že „každý vek sa ináč modlí“. Nevidím však zmysel v tom, aby akákoľvek novosť vo výskume spočívala prakticky len v odlišnej metodológii a aby metodologická „novosť“ mala byť sama sebe cieľom. Tým skôr nie, že navyše je obvyčajne spojená s „vysokým“, kvázivedeckým štýlom, za ktorý možno skryť všeličo, aj myšlienkovú chudobu a neproduktívnosť.

Ešte jedného problému by som sa v tejto súvislosti rád dotkol. Podľa môjho názoru nebezpečne ohrozuje totiž vedecké myslenie o literatúre. Je to takmer absolútna absencia povedomia historicity, ktorá je nebezpečná pre spoločnosť vôbec, nie to pre profesiu literárnovedného pracovníka. Povedomie historicity (v širšom zmysle slova) je totiž nevyhnutné pri skúmaní akéhokoľvek, aj špecificky úzkeho literárnovedného problému alebo vývinového obdobia. Nevyhnutné nie deklaratívne, nie priamo v texte, ale v povedomí autora.

2. Nemyslím si, že by interdisciplinarita bola len módnou záležitosťou. Aby mala zmysel, je však potrebné, aby literárna veda bola sama silnou, bohato rozvinutou disciplínou. A aby jej zmyslom bola myšlienková novosť, nie „vedecké“ predvádzanie sa.

3. Súčasťou inštitucionálneho zabezpečenia literárnovedného výskumu by malo byť aj dôsledné – iste len parciálne – zastúpenie a dopĺňanie predchádzajúceho a doterajšieho literárnovedného výskumu. Nemožno úspešne pestovať a produkovať „vysokú“ vedu bez exaktného poznania a povedomia jej historických základov a doterajšieho literárneho a literárnovedného procesu. Kto iný, ak nie národná vedecká inštitúcia by mala pamätať aj na túto povinnosť? Prirodzene, tak, aby to nebolo na úkor aktuálnejšieho nového výskumu.